

# ئانا نەك بىكتەبى سە توۋىنەنە ەى مەژوۋىى ... سەدىق سەعید ەا نەزى

ئۆمەيەك لەدوای يەكەكانى ەراق، بەحیاوازى سىستەم و قەناغى  
سیاسىيانەو، ەمیشە حزبى شیوعىيان ەك مەترسیيەكى گەورەو  
کارىگەر بىسەرپىگەو دەسەلاتى خەيان بىنیو، ئەم مەترسیيە، بەبەواى  
من لەدوو ەوانگەو سەرچاوەى گرتوو، يەكەمیان حزبى شیوعى حزبىكى  
چەپ و پەشكەوتنخووزبوو، كەبىرى چەپیش ەمیشە مەترسیيە بى  
سەربىرى دوا كەوتوو دەسەلاتى كەنە پارەزو نادىموكراسى، بەوپەيەى  
ەك بزوو نەرى شەرشە كەمەيەتى و قىكریيەكان دەبىنرەت، ەوانگەى  
دووەمیشیان لەوو سەرچاوە دەگرەت كەئەم حزبە حزبى چىنى  
چەوساوەكان بوو كەدىموگرافىای سەرەكى ەراقیان پەك ەناو.

بەيە چەند ئەو چىنە ەوشیار بىتەو، بەمافەكان، ئەوەندە پەگەى  
دەسەلات لەەراق لاوازتر دەبوو، بەيە دەبىنین بەدرەژایى مەژووى  
ەراق ئەو حزبە ەوبەووى ەاوەدوونان و قەدەغەکردنى كارى سیاسى و  
لەسەدارەدانى سەركرەكانى و جەرەها ئەشكەنجەى نامرەقانە بەرامبەر  
ئەندامەكانى بىتەو، كەتبى (سە توۋىنەنەو مەژووى) كە سە  
توۋىنەنەو لەخە دەگرەت و ئەو توۋىنەنەوانەش ەریەكەيەبان لەچەند  
پاژو بەشەكى سەربەخە پەكەتوون، ئەو كەتبەيە كەلەيەكەك  
لەتوۋىنەنەكانىدا، بەكورتى و پوختى لەمەژووى بىرى چەپ لەەراق و  
سەرەتاكانى دروستبوونى حزبى شیوعى دەدو.

توۋىنەنەو يەكەمى ئەوكتەبە باس لە سەرەتاكانى بىرى چەپ دەكات  
لەەققا، بەپەى ئەوتوۋىنەنەيە لە دەسەلەى دووەمى سەدەى  
بىستەمى ەبردوودا، بىرى چەپ لەەراقدا لەشەو تەكەكسى  
دەركەوتوو، ئەمیش سەرەتا ژمارەيەك ەشنىرو كەسەياتى لە ەگەى  
خوئەنەو ەئاشناى ئەو بىرە دەبن و بە سەرەتاكانى بىرى چەپگەرايى  
لەەراقدا ئاوتە دەبن، ئەم كەسەيەتيانە، تەنها لەشەو كەس و  
گروپى بچووك بوونە نەك شەنەيەكى ەكخراوەيى دىسپلین كراو.

ئەم كەسانە ەپەرتەكیش ئامادەدەكەن و بىللىنى بەرزەدەنەو  
لەسەر ەوشى سیاسى ەققا، دواجاریش بىاوكراوەيەك دەردەكەن، گەرچى  
دواجار ەو ەئەو ەدەن ئەو بىرە لەتەكەسەيەو بگوازنەو نەو

[[كخراوو حزب]]ك، به [[ام كاره كهيان به]]هي هه [[ومهرجى سياسى ئهوكات سهرناگرت و دواجاريش خ]]يان ب[[اووى ل]]ده كهن و له چا [[اكي ئه وهستن. له دواى ئه و گرووپه ت]]ك[[شهر]]ك به ته نها له سا [[ى 1932دا له شارى ناسريه يه كه م بانگه وازى شيوعى ب[[اوده كا ته وه. ئه و يش هاو]] فهدده. كه ئهوكات كر[[كار بووه له كارگه يه كى به فر. ب[[گومان فهدد چونكه كر[[كار بووه و له نزيكه وه له ئازاو مهينه تيه كانى ئه وچينه ت]]گه يشتووه، ئيدى ئه مه كارىگه ريه تى له سهر هزرو بير كردنه وى دا ئه ن]]ت.

ب[[يه ده كر]] ب[[ين ئه مه به سهره تاي [[كخستن و زه مينه سازى ب[[ دامه زراندى حزب]]كى چه پ له [[راق دا بن]]ين به ن]]وى حزبى شيوعى ع[[اق له ئازارى سا [[ى 1934دا. يه ك سا [[ دواى دامه زراندى به ش]]ك له سهر كرده وه ت]]ك[[شهره كانى له سا [[ى 1935ده گير]]ن و به مه ش ئه م حزب له ده سپ]]كى كارى خ]]يدا كارىگه ريه تى خ]]ى دهرده خات و له لايهن [[ژمى پاشايه تيه وه [[ووبه [[ووى قه ده غه ي سياسى ده ب[[ته وه. ئيدى به در[[زاى ئه وم]]ژووه حزبى شيوعى له ق[[ناغه جياوازه كاندا، به شدارى [[اپه [[ينه جه ماوه ريه كان و بزووتنه وه ك[[مه [[ايه تيه كان ده كات. له [[گه ي ب[[او كراوه كانيشى هه و[[ى هوشيار كردنه وى ك[[مه لگه ده دات.

ئه م حزب ده ب[[ته داك[[كيكار]]كى سهر سه ختى كر[[كاران و چه وسا وه كانى ع[[اق. [[ژمى پاشايه تيش ئه مه به مه ترسى ب[[ سهر خ]]ى ده زان]]ت. ب[[يه به رده وام هه و[[ى له ن]]و بردنى سهر كرده و [[به ره كانى ده داو تا دواجاريش هاو]] فهددو چه ند سهر كرده يه كى تر له س[[داره ده دات. ئيدى ئه وم]]ژووه در[[ژه ي ده ب]]ت و له سهر ده مى به عسدا ده گاته تر[[پكى د]]نده يى. سه باره ت به و به شه ي كوردستانيش له [[راقدا، ئه وا نووسهر ئاماژه ي ب[[ئه وه كردووه كه تا سا [[ى 1943هيچ بنكه و [[كخراو]]كى حزبى شيوعى له باشوورى كوردستان بوونى نه بووه. له وسا [[دا يه كه م بنكه ي شيوعى دامه زراوه يه كه م كه سيش كه ب[[ته ئه ندام كه س]]ك بووه به ناوى (مه لا شه ريف). ئه و كه سه به شدارى ك[[نفرانسى حزبى كردووه و له سا [[ى 1945 ب[[ته ئه ندامى سهر كردايه تى. به ب[[واى من ئه مه بايه خى ئه و حزب به كوردو نه ته وه ي كورد دهرده خات گه رچى خ]]ى حزب]]كى ئه نته ر ناسي]]نالى بووه.

ب[[يه شه له يه كه م هه نكاودا كورد]]ك ده چ]]ته ن]]وه ندى ب[[ياردانى ئه و حزبه. له ن]]وان سا [[انى سهره تاي سيه كان و تاكو سهره تاي سا [[انى په نجاكان، حزبى شيوعى تاكه [[كخراوى سياسى و نه]]نى بووه چا [[اكي ئه نجامداوه. با به ت]]كى ديكه ي ن]]و ئه و كت]]به، باس]]كه له باره ي بيرى چه پ له شارى [[واندز له ده سا [[ى ك[[تايى سيه كان تاكو چله كان. ئه م

با به ته بـ من هم جـ گهـ هـ وهـسته کردن بوو، هه میش جـ گهـ خـ شـاـیـ بوو وهـكـ واندزییهـكـ.

نووسەر له و باسه یدا باس له سه ره تا کانی ئاشنا بوونی و واندزییه کان به بیرى چهپ له ساـانى سیه کان ده کات. نووسەر ئاماژه بـ ئه وه ده کات که له قهزای واندز بهرله اـگه یاندنى پارتى هیوا، چه ند که سایه تیه کی تـگه یشتوو چوونه ته ـزى کـمهـی دارکەر له ساـانى 1937. دواتر ئه و کـمهـیه نامـنـت و به دامه زراندى پارتى هیوا، لـقـکـى ئه و پارتیه له واندز ده کـرـته وه. چه ند که سایه تیهـكـ وهـكـ:ـ ( شـخـ سلـمان و میر محمد ده رگهـیهـی و وه هاب ئاغا و سه برى نه جیب ) چه ندانى تر که به تـکـاـیـى ژماره یان ده گاته سی و سـ که س، ده بنه ئه ندام له پارتى هیوا. به شـكـ له و که سایه تیهـانه ههـگرى بیرى پـشـکه و تنخوازانیه چهپ بوون، بـیه دواتر ده بنه ئه ندامى حزبى شیوعى.

به کردنه وهى کتـبـخانه ی پـشـکه و تنیش له لایه ن عه لى مه کته به له ساـانى 1943، ئه وه نده ی تر زه مینه ی بـا و بوونه وه و گه شه کردنى بیرى چهپ و شیوعیه ت ده ره خـسـت. چونکه بـا و کراوه کانی حزبى شیوعى له وـا ته کانی دیکه ی وهـكـ لوبنان و ئوردن و میسرى بـ ده هات. به م شـوـیه ورده ورده ئه و بیره چه که ره ده کات له نـو و واندزییه کان. له ههـبـزار دنى ساـانى 1947 دا و واندزییه کان شه ش پاـوـرا و یان ده بـت بـ ههـبـزار دنه کانی عـراق له و شاره دا، که زـرینه ی ده نگیش به ده ست دـنـن. به ـام دوا جار حکومه تی عـراق له به رژه وه ندى خـى ده ستکارى ده نگه کان ده کات و ئه وه ده نـرنه نوـنهـران که مه به ستیهـانه. یاخود به دـى حکومه تی نوری سه عید بوونه. به م شـوـیه و واندزییه کان له چوارچـوـه ی پارتـکـى چه پدا ده ست به جموجــى جه ماوه رى و چاـکـى سیاسى و هزرى ده کهن.

ته نانه به شدارییه کی کاراش ده بینن له و خرـشـانه جه ماوه ریه ی که بهـا پهـینى کانونى دووه مى 1948 ناسراوه، که زـرـبه ی شارو شارـچـکه کانی عـراقى گرتـته وه. و واندزیش یه کـكـ بووه له و شارانه. بـگومان ئاشنا بوونی و واندزییه کان به بیرى چهپ و بـا و بوونیان به شیوعیه ت، نیشانه ی کرانه وه ی هزرى و کـمهـیه تی دانیشتووانى ئه و شاره ده گه یه نـت. به تابه تیش له سه رده مـکـدا، که سه رده مى دوا که و توو یی کـمهـیه تی وهه ژموونى بیرى ئایینگه رایى بووه. په یوه ندیکلردن به حزبى شیوعى له ساـانى سیه کانداه رخره ی ئه و استیه یه که و واندزییه کان، که سانی هوشیارو تـگه یشتوو بوونه. که سانـكـ بوونه تـوانینه کی پـشـکه و تنخوازانیه یان بـ کـمهـلگه و تاکه کان و ژیانى سیاسى و کـخـراوه یی هه بووه. ئه م شاره که زـرـجار

به‌شاری هونه‌رمه‌ندان و ښېرمان ده‌ناسر، له‌خو ټه‌وشوناسه‌ی پښه‌دراوه.

به‌کو ټه‌مه ټه‌گه‌کی م‌ژووی دوورتی هه‌یه. چ پ‌شتر به‌ده‌رچوونی زاری کرمانجی و چاپخانه‌ی حوزنی، چ دواتریش به‌ئاشنا بوونی بیرى چه‌پ به‌وشاره. ټه‌وسه‌رده‌مه سهرده‌م‌کی ک‌نپار‌زو دواکه‌وتوو بوو. به‌ام له‌په‌راو‌زی ټه‌مه‌دا له‌واندز چه‌ندین ر‌ښېرو که‌سایه‌تی په‌یوه‌ندی به‌حزبی شیوعی ده‌که‌ن و ده‌بنه ټه‌ندام له‌و حزبه. یاخود هاو‌ټه‌په‌ک درک به‌وه بکات له‌چله‌کاندا، په‌رتوو‌کخانه له‌و شاره بکاته‌وه ټه‌مه ه‌مایه‌که ب‌هوشیاری و پ‌شکه‌وتنخوازی که‌سانی ټه‌و شاره، که ټ‌ستاش به‌چه‌ندین تاییه‌تمه‌ندی ک‌مه‌ایه‌تی و په‌روه‌رده‌یی جیا ده‌کر‌ته‌وه له‌شاره‌کانی تر. له‌تو‌ژینه‌وه‌ی س‌یه‌میشدا، نووسه‌ر باس له‌ده‌سه‌ټ‌تی میر محمد ده‌کات و چه‌ند و‌و‌کی شاراوه‌ی ټه‌و ده‌سه‌ټ‌ته و‌ونده‌کاته‌وه. ټه‌مه‌ش له‌و‌وی م‌ژوویه‌وه گرنگه. ب‌ه ټه‌وه‌ی خو‌نهران به‌گشتی و ټ‌واندزیه‌کانیش به‌تایبه‌تی به‌دیو‌کی دیکه‌ی ده‌سه‌ټ‌تی ټه‌و میرنشینه ئاشنابن. له‌میانه‌ی خو‌ندنه‌وه‌ی ټه‌و کت‌به‌دا ټه‌م سه‌رنجانم لا دروست بوون:ـ

\* ټه‌م کت‌به، کت‌ب‌کی کورت، پوخت و چ‌ه که‌نووسه‌ره‌که‌ی به‌که‌مترین نووسین و ده‌رب‌ین هه‌و‌ی داوه ز‌رتیرین زانیاری به‌خو‌نهران بگه‌یه‌ن‌ت. خو‌ندنه‌وه‌ی گرنگه به‌تایبه‌تیش ب‌ه ټ‌واندزیه‌کان.

\* له‌ټ‌په‌ه 86 دا ئامازه به‌پاشک‌ی یه‌که‌م کراوه که‌چه‌ند و‌نه‌یه‌کی فه‌د له‌خ‌ه ده‌گر‌ت. به‌ام نه‌پاشک‌که نه و‌نه‌کان بوونیان نییه.

\* هه‌ند‌ک هه‌ه‌ی چاپ و ټ‌نووسم له‌کت‌به‌که که‌وتنه به‌رچاو.

\* له‌ټ‌په‌ه 92 دا نووسه‌ر باس له‌وه‌ده‌کات که‌یه‌که‌م کورد له‌باشووری کوردستان ب‌ته ټه‌ندام له‌حزبی شیوعی ع‌اقی مه‌لاشهریفی هه‌ول‌ری بووه له‌سا‌ی 1944. به‌ام له‌شو‌ن‌کی دیکه‌ی کت‌به‌که‌دا باس له‌وه ده‌کات که‌برایم ټه‌حمه‌د یه‌که‌م که‌س بووه ب‌ته شیوعی له‌سا‌ی 1937. به‌ب‌وای من ده‌بوو‌ئه‌وه له‌و‌وی م‌ژووی ساغ بکر‌ته‌وه. چونکه ټه‌مه تو‌ژینه‌وه‌ی زانستییه. مام‌ستاش ز‌ر له‌من شاره‌زاتره‌و ده‌زان‌ت تو‌ژینه‌وه‌ی زانستی ټه‌گه‌رو گومان هه‌ناگر‌ت. به‌کو ټه‌رگ‌م‌نت و ساغ‌کردنه‌وه‌و ب‌چوونی زانستیانه له‌خ‌ه ده‌گر‌ت. دواچار ده‌ستخ‌شانه له‌نووسه‌ری کت‌به‌که ده‌که‌م. کت‌به‌که‌ی شایسته‌ی به‌سه‌ر کردنه‌وه‌یه.

\* په‌راو‌ز/س تو‌ژینه‌وه‌ی م‌ژووی/نووسینی مه‌غدید حاجی/ چاپی یه‌که‌م 2018 هه‌ول‌ر...

\* ټه‌م باب‌ه‌ته له‌هه‌فته‌نامه‌ی (ټ‌گای کوردستان) ژماره (1227) ی ټ‌ژی

2018-5-15 بڙا وکراوه ته وه...